

Rapport - Forvaltningskontroll – Folldal kommune

Innhold

1. Sammendrag	1
2. Formål og omfang av kontrollene	2
3. Hjemmel for kontroll	3
4. Gjennomføring av kontrollen	3
5. Produksjonstilskudd, PT – funn og vurderinger	4
5.1. Rutiner for saksbehandling og formelle rutinebeskrivelser.....	4
5.2. Hensyn til riktig utbetaling av tilskudd.....	6
5.3. Risikobasert kontroll.....	7
5.3.1. Utplukk til risikobasert kontroll.....	7
5.3.2. Gjennomføring av risikobasert kontroll.....	8
5.4. Avkorting.....	9
5.4.1. Avkorting ved feilopplysninger.....	9
5.4.2. Avkorting ved evt. brudd på annet regelverk for jordbruksvirksomhet.....	10
5.5. Driftsfellesskap – kontroll og oppfølging.....	10
6. Regionale miljøtilskudd, RMP, funn og vurderinger	11
6.1. Rutiner for saksbehandling og formelle rutinebeskrivelser.....	11
6.2. Hensyn til riktig utbetaling av tilskudd.....	12
6.3. Risikobasert kontroll.....	12
6.3.1. Utplukk til risikobasert kontroll.....	12
6.4. Avkorting.....	12
6.5. Utbetalt urettmessig tilskudd.....	12
7. Tilskudd til avløsning ved sjukdom og fødsel, SA	13

1. Sammendrag

Statsforvalteren i Innlandet har gjennomført kontroll av forvaltninga av tilskuddsordninger i jordbruket i Folldal kommune. Ordningene som ble kontrollert var produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (PT), regionale miljøtilskudd for jordbruket i Innlandet (RMP) og tilskudd til avløsning ved sjukdom og fødsel mv. (SA).

Forvaltningskontrollen hadde avkorting som hovedtema med spesielt fokus på rettssikkerhet og likebehandling.

Statsforvalteren har et godt inntrykk av kommunens veiledning om de kontrollerte ordningene, men har funnet noen mangler ved forvaltninga.

Statsforvalteren har funnet 2 avvik og har 4 merknader etter kontrollen.

Avvik:

1. Avkorting:
 - 1.1. Kommunen har ikke synliggjort at de har vurdert søkers aktsomhet der det er avkortet for feilopplysninger i produksjonstilskudd, PT.
 - 1.2. Kommunens forhåndsvarsler er mangelfulle når det gjelder produksjonstilskudd.
2. Kommunens rutiner har ikke forhindret at det i enkelttilfeller har blitt utbetalt urettmessig RMP-tilskudd.

Merknader:

1. Forvaltningsskikk og dokumentasjon:
 - 1.1. Papirsøknad blir ikke journalført i kommunens arkivsystem og lastes heller ikke opp i eStil-PT.
 - 1.2. Kommunen har ingen skriftlig dokumentasjon på at det er gjort ei risikovurdering av alle foretakene som er tatt ut til kontroll i 2019 og 2020.
 - 1.3. Kommunen har ikke vist til retningslinjene for avkorting i rundskriv for å begrunne avkortingsbeløpet nærmere.
 - 1.4. Kommunen har ikke synliggjort i tilstrekkelig grad hvorfor de ikke har avkortet pga. feilopplysninger om mangelfull/manglende gjødslingsplan i tilfeller der de har konkludert med at gjødslingsplanen er mangelfull og avkortet pga. regelverksbrudd.
2. Kommunen har godkjent flere dyr og større avløserutgifter enn det som er oppgitt i søknaden.
3. Kommunen har ikke forholdt seg til retningslinjene fra Landbruksdirektoratet i vurderingene av om gjødslingsplaner er manglende/underkjent eller mangelfull.
4. Kommunen praktiserer å etterspørre dokumentasjon og rette feil der det er mistanke om f.eks. utelatte inntektsopplysninger. Kommunen har ikke synliggjort vurdering av avkorting.

2. Formål og omfang av kontrollene

Statsforvalteren skal påse at kommunen forvalter tilskudda i tråd med formål og vilkår for ordningene. Videre skal vi påse at alle avgjørelser som kommunen tar som angår innbyggernes rettigheter og plikter, i denne sammenhengen tildeling av landbrukstilskudd, blir behandlet i tråd med forvaltningsloven og offentlighetsloven. Likebehandling mellom kommunene er også være et mål.

Det ble utbetalt 42,2 mill. kr i produksjonstilskudd og avløsertilskudd til 109 foretak i Folldal kommune etter søknadsomgangen i 2020. Videre ble det utbetalt ca. 1,9 mill. kr i RMP-tilskudd til 80 søkere.

For sjukeavsløysing har kommunen behandla 44 saker i perioden frå og med januar 2019 til og med mars 2021 og utbetalt i overkant av 1,2 mill. kr.

Statsforvalteren har kontrollert kommunens forvaltning i åra 2019 og 2020 og fram til 1. mars 2021.

Kontrollen omfatta etterlevelse av krav gitt i forvaltningsloven og regelverk for forvaltninga av følgende tilskuddsordninger:

- Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (PT)
- Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Innlandet (RMP)
- Tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv. (SA)

Hovedformålet med denne forvaltningskontrollen var å se på kommunens praktisering og rutiner i forhold til forskriftenes bestemmelser om avkorting ved regelverksbrudd og feilopplysninger og om kommunen generelt forvalter ordningene i tråd med deres formål og vilkår.

3. Hjemmel for kontroll

Statsforvalteren har det regionale ansvaret for å sikre at statlige tilskudd blir forvalta etter forutsetningene. Reglementet for økonomistyring i staten § 15 gir hjemmel for forvaltningskontrollene:

«Overordnede virksomheter skal ivareta kontroll med at underliggende virksomheter og enheter utenom statsforvaltningen som utøver forvaltningsmyndighet, utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til § 14.»

Utgangspunktet for kontrollen var følgende lovverk og føringer:

- Forvaltningsloven, LOV 1967-02-10 nr. 00 om behandlingsmåten i forvaltningssaker
- Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, FOR-2014-12-19-1817
- Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Innlandet, FOR-2020-06-29-1445
- Forskrift om tilskot til avløyning ved sjukdom og fødsel mv., FOR-2014-12-19-1821
- Virksomhets- og økonomiinstruks og tildelingsbrevet til Statsforvalteren

4. Gjennomføring av kontrollen

Som ledd i kontrollen gjennomførte vi et møte med intervjuer den 23. september 2021. Intervjuene var delvis basert på dokumentgjennomgang og undersøkelser vi hadde gjort i forkant av møtet.

Fra kommunen deltok:

	Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Ole Håkon Flatøy	Enhetsleder	x		
Bjørn Gussgard	Jordbrukssjef	x	x	x
Synnøve Steien Bakken	Jordbruksrådgiver	x	x	x
Anita Tellebon	Jordbruksrådgiver	x	x	x

Fra Statsforvalteren har følgende personer vært involvert i kontrollen:

Sissel Tørud, fung. underdirektør
John-Ludvik Dalseg, kontrollleder
Jens Helte Hermansen, juridisk kompetanse
Tordis Fremgården, produksjons- og avløsertilskudd (PT)
Thomas-Erik Smeby, produksjons- og avløsertilskudd (PT) og regionalt miljøtilskudd (RMP)
Lars Martin Hagen, regionalt miljøtilskudd (RMP)
Anne Berit Grasbakken, tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel m.v.
Anne Pauline Skjelkvåle, tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel m.v.

Under intervjuene ble disse temaene tatt opp:

- Rutinebeskrivelser/rutiner for saksbehandlinga - internkontroll
- Vurderinger og reaksjoner – avkorting
- Andre tema
 - Habilitet
 - Søknadsbehandling / saksbehandling
 - Kontrollplan, vekt på produksjonstilskudd og RMP
 - Utvalg av foretak til risikobasert kontroll
 - Gjennomføring av risikobasert kontroll
 - Kontroll og oppfølging av mulige driftsfellesskap

I Statsforvalterens rapport etter kontrollen blir det beskrevet funn ved kontrollen, og avvik og merknader blir omtalt. Med avvik mener vi brudd på lov, forskrift eller rundskriv som må bli lukka. Med merknad mener vi forhold som ikke er i tråd med gitte retningslinjer, eller rutiner som bør bedres for å ivareta god forvaltningspraksis og formålet med den enkelte tilskuddsordning. Merknader og avvik som er like, men fra forskjellige ordninger, blir samordna i oppsummeringa i kapittel 1.

5. Produksjonstilskudd, PT – funn og vurderinger

5.1. Rutiner for saksbehandling og formelle rutinebeskrivelser

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Papirsøknader blir ikke journalført i kommunens arkivsystem. Saksbehandler legger dataene fra disse søknadene rett inn i eStil-PT, og papirskjemaet blir ikke lastet opp under «Dokumentasjon».

Kommunen tar vare på notater etter kontrollene og lagrer de i perm i flere år.

Det blir i mange tilfeller varslet muntlig om avkorting i forbindelse med dialogen med søker, slik at søker ikke har fått skriftlig forhåndsvarsel.

Kommunen bekreftet at det ikke foreligger notater utenom eStil-PT med vurderinger og begrunnelser for vedtak om produksjonstilskudd.

Kommunen sender informasjonsblad til jordbruksforetakene flere ganger i året. Det blir også sendt e-post med informasjon om produksjonstilskudd til søkerne. Kommunen driver også utstrakt veiledning når noen har spørsmål. Det sjekkes dessuten om de som forventes å søke tilskudd faktisk har sendt inn søknaden.

Søkere som har utfordringer med å søke elektronisk får bistand med utfylling av kommunen. Dette gjelder også nye søkere.

Kommunen sjekker alle søknader for eventuelle feilføringer og forglemmelser før endringsfristen, slik at søker kan rette dette før fristen.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Kommunen har utarbeidet rutinebeskrivelse for produksjonstilskudd. Rutinebeskrivelsen er utfyllende og god.

Statsforvalteren anbefaler at beskrivelsen suppleres med følgende punkter:

- Kommunen, Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet forvalter PT
- Det skal meldes fra til Statsforvalteren hvis saksbehandler ikke lenger har tjenstlig behov for tilgang til Landbruksdirektoratet sine systemer
- Habilitet: Ved inhabilitet behandles søknader av Alvdal/Tynset kommune
- Rutiner for varsling av risikobasert kontroll
- Papirsøknader skal scannes og journalføres i kommunens arkivsystem og bør lastes opp i eStil-PT under «Dokumentasjon»
- Rutiner for tilbakebetaling av urettmessig tilskudd
- Forskrift om gjødslingsplanlegging
- Det er en feil mht. budsjett disponeringsmyndighet – det er ingen funksjon i eStil som sikrer at den som fatter vedtak har budsjett disponeringsmyndighet

Kommunen har lagt inn kommentarer til saksbehandlinga i eStil-PT underveis, men har ikke lagt inn merknader til kontrollene, f.eks. at aktuelle opplysninger er kontrollert og funnet i orden. Det er bl.a. ingen vurderinger av gjødslingsplaner og begrunnelse for hvorfor de er godkjent.

Kommunen skal vurdere varselmeldinger og kommentere i eStil-PT hvorfor de godkjenner søknader med varselmeldinger, uavhengig av om foretakene er tatt ut til kontroll. De varselmeldingene som skal følges opp gjelder vanlig jordbruksproduksjon. Kommunen har gjort gode vurderinger av dette, både for mjølk og sau.

Kommunen har ikke lastet opp dokumentasjon som er kontrollert i eStil-PT, f.eks. gjødslingsplan og dokumentasjon for avløserutgifter. Det er heller ikke lastet opp forhåndsvarsler om avkorting og papirsøknader i eStil. Papirsøknader skal lastes opp under Dokumentasjon i eStil-PT.

Før kommunen fatter vedtak om å avkorte i tilskuddet, må det sendes forhåndsvarsel til foretaket. Et forhåndsvarsel skal utformes slik at søker forstår at han kan gi merknader til det varselet gjelder for å kunne ivareta sine interesser. Kommunen må derfor orientere søker om hva saken gjelder, aktuelt regelverk/vilkår for avkorting, at konsekvensen kan bli at det avkortes, antyde størrelsen på avkortinga, og sette en frist for merknader.

Det framgår av rutinebeskrivelsen for produksjonstilskudd for 2021 at det alltid skal sendes forhåndsvarsel hvis kommunen vurderer å avkorte. Statsforvalteren mener at forhåndsvarslene om avkorting som ble sendt til foretakene for søknadsåret 2020 ikke oppfyller krava til et forhåndsvarsel i forvaltningsloven.

Søker som har utfordringer med å søke elektronisk får bistand med utfylling av kommunen. Det er søker som sjøl må gå god for at opplysningene i søknaden er riktige. Statsforvalteren anbefaler

derfor at kommunen sørger for at søker skriver under på ei papirutskrift av søknaden hvis kommunen legger inn data i søknaden eller fyller ut søknaden for søker.

Statsforvalteren ser at kommunen, gjennom at de sjekker alle søknadene før endringsfristen, yter veiledning til søkerne og bidrar til å luke ut en del feil fra søknadene som kunne ha ført til feil utbetaling av tilskudd. Landbruksdirektoratet oppfordrer til at det ikke gjøres en slik «foreløpig kontroll» før endringsfristen, bl.a. av hensyn til likebehandling og for å gjøre søker ansvarlig for sine opplysninger. I tillegg vil det kunne bli krevende for kommunen hvis søkerne er vant til ei slik ekstraordinær veiledning, dersom de et år ikke får det. Søkerne kan da oppfatte situasjonen slik at de ikke har fått den veiledningen de mener å ha krav på. Omfanget av veiledning må også tilpasses det enkelte forvaltningsorgans situasjon og kapasitet. Folldal har bevist valgt og ønsker å ha denne høye graden av service overfor sine søkere. Folldal har klar holdning til likebehandling og gir god service overfor gårdbrukerne.

Hvorfor peker vi på dette:

- Kommunen har ikke dokumentert vurderinger etter kontroll – jf. krav til god forvaltningsskikk, forvaltningsloven §§ 17, 24 og 25 om forvaltningsorganets utredningsplikt og begrunnelse av vedtak (men ikke like strengt krav til begrunnelse ved begunstigende vedtak)
- Forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsel, kap. 3.3 i rundskriv 2020-29
- Kap. 4 i rundskriv 2021-6 om «Søknad på papir»

Avvik

Kommunens forhåndsvarsler er mangelfulle når det gjelder produksjonstilskudd, PT.

Merknad

Papirsøknad blir ikke journalført i kommunens arkivsystem og lastes heller ikke opp i eStil-PT.

5.2. Hensyn til riktig utbetaling av tilskudd

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Det framgår av avviksrapporten i eStil-PT at det i noen tilfelle er godkjent større areal, dyretall og avløserutgifter enn det søker har ført opp i søknaden. Eksempler:

- Økt areal etter vedlikehold av gardskart – mange eksempler
- Omklassifisert areal fra innmarksbeite til fulldyrket – flere eksempler
- Tatt inn uteglemte dyr
- Tatt inn uteglemte dyr på beite
- Saksbehandler har endret opplysninger om sau/lam på beite fordi det er søkt tilskudd til flere sauer/lam på utmarksbeite
- Avløserutgifter

Det framgår som regel ikke dato i eStil for når endringene er gjort. Kommunen svarte ikke entydig på hvilken praksis de har for å ta inn nye opplysninger i søknaden. Statsforvalteren vil minne om at det kreves dispensasjon fra søknadsfristen hvis søker ønsker å ta inn nye opplysninger etter endringsfristen, dersom det medfører økt utbetaling.

Kommunen skal i utgangspunktet ikke føre opp flere dyr/større areal/større avløserutgifter enn det som er oppgitt i søknaden. Når det gjelder areal har Statsforvalteren forståelse for de forhold som kommunen gjør rede for, både under forvaltningskontrollmøtet og i senere brev. Nydyrking skjer gjennom hele vekstsesongen, og det er ikke alltid at en kan ha fått registret inn slikt areal til søknadsfristen. Dette er forhold som gårdbruker ikke har kontroll på.

Hvorfor peker vi på dette:

- Rundskriv 2020-29 kap. 6.2

Merknad

Kommunen har godkjent flere dyr og større avløserutgifter enn det som er oppgitt i søknaden.

5.3. Risikobasert kontroll

5.3.1. Utplukk til risikobasert kontroll

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen opplyste at de har en muntlig gjennomgang der de velger ut noen generelle risikokriterier og konkrete risikomomenter ved den enkelte søknad, men har ingen skriftlig dokumentasjon på disse vurderingene.

Det ble ikke gjennomført noen kontroller etter del 1 i 2021 pga. koronasituasjonen.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Kommunen har utarbeidet kontrollplan for produksjonstilskudd for 2021. Statsforvalteren har også fått en oversikt over kontrollerte foretak i 2017-2020. Flere foretak er plukket ut til kontroll fordi de er nye søkere eller det er lenge siden de har hatt kontroll. Kommunen har imidlertid ingen skriftlig dokumentasjon på at de har gjort ei slik risikovurdering av alle foretakene som er tatt ut til kontroll i 2019 og 2020.

Manglende gjennomføring av kontroller etter del 1 i 2020 og 2021 er ikke i samsvar med kontrollplanen.

Følgende kriterier skal legges til grunn ved uttrekk til risikobasert kontroll i 2019 og 2020: Gjødslingsplan og jordprøver, avløserutgifter, lenge siden forrige kontroll og samarbeid med Mattilsynet.

Kommunen har i kontrollplan for 2021 vurdert driftsfellesskap som en risikoindikator. De kjenner til hva som skal vurderes i spørsmål om driftsfellesskap og har stort fokus på å veilede i aktuelle tilfelle.

Hvorfor peker vi på dette:

- Reglement for økonomistyring i staten 6.3.8.2.
- Rundskriv 2019-35, kap. 5.2
- Rundskriv 2019-35, kap. 5.2.2:

«Kommunene skal skriftlig begrunne hvorfor den enkelte søknad er plukket ut til kontroll.»

Merknad

Kommunen har ingen skriftlig dokumentasjon på at det er gjort ei risikovurdering av alle foretakene som er tatt ut til kontroll i 2019 og 2020.

5.3.2. Gjennomføring av risikobasert kontroll

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Hvis kommunen har godkjent gjødslingsplan etter kontroll, er det ikke lagt inn vurderinger av dette eller lastet opp dokumentasjon i eStil-PT.

Kommunen har ikke kommentert at de data det er søkt om, og som er kontrollert, er riktige.

Det ser ut til at kommunen har gode rutiner for å følge opp i RMP også der kommunen ved stedlig kontroll av søknaden om produksjonstilskudd har avdekket mangler ved foretakets gjødslingsplan.

Ut fra de gjødslingsplanene for de to foretakene som kommunen har avkortet for manglende/mangelfull gjødslingsplan, ser det ut til at de tar en grei gjennomgang av gjødslingsplanen ved stedlig kontroll. Kommunen opplyste under intervjuet at de også tok fullstendig kontroll av gjødslingsplaner utarbeidet av Norsk Landbruksrådgiving. Statsforvalteren mener kommunen ikke har fulgt retningslinjene i rundskrivene fra Landbruksdirektoratet når de har kommet til at gjødslingsplanene fra begge foretakene var mangelfulle og ikke manglende. Det ene foretaket hadde for gamle jordprøver for hele arealet, men det andre foretaket hadde flere mangler ved sin gjødslingsplan.

Kommunen har i vedtakene om avkorting for mangelfull gjødslingsplan både i produksjonstilskuddet og regionale miljøtilskudd begrunnet vedtaket på en grei måte med hva som var manglene ved gjødslingsplanen. Når kommunen først har kommet fram til at gjødslingsplanene er mangelfulle og ikke manglene/underkjent, kan ikke Statsforvalteren si noe om størrelsen på avkortingene pga. regelverksbrudd verken i produksjonstilskuddet (hhv. 15 % og 8 % av areal- og kulturlandskapstilskuddet) eller regionale miljøtilskudd (rund sum). Kommunen har begrunnet størrelsen med gjødslingsplanens betydning for RMP-tiltakene foretaket har søkt på.

Kommunen har ikke avkortet for feilopplysninger om gjødslingsplan verken i produksjonstilskuddet eller regionale miljøtilskudd tilskudd. For regionale miljøtilskudd er avkorting pga. feilopplysninger ikke nevnt verken i forhåndsvarsel eller vedtak. I produksjonstilskuddet har kommunen konkludert med å unnlate avkorting pga. feilopplysninger med begrunnelse at foretakene trodde de hadde gjødslingsplaner i samsvar med forskriftene. Kommunen har ikke synliggjort at de har vurdert om foretakene kan ha vært i god tro.

Hvorfor peker vi på dette:

- Reglement for økonomistyring i staten 6.3.8.2.
- Siden kommunen ikke registrerer innhenta dokumentasjon i søknadssystemet eStil-PT og heller ikke kommenterer hvorfor de data som det er søkt om er riktige, er det ikke mulig å etterprøve om det er gjort funn ved kontrollen som bør følges opp og kvaliteten på innhenta dokumentasjon. Mangelfull dokumentasjon av kommunens vurderinger er ikke i tråd med god forvaltningsskikk.

- Rundskriv om produksjonstilskudd.
Rundskriv 2020-19 fra Landbruksdirektoratet, saksbehandlingsrutiner for søknad om regionale miljøtilskudd i jordbruket 2020.
Rundskriv av 28.08.20 fra Fylkesmannen til kommunene, Saksbehandlingsrutiner og forvaltning av Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket Innlandet 2020.

Merknad

Kommunen har ikke synliggjort i tilstrekkelig grad hvorfor de ikke har avkortet pga. feilopplysninger om mangelfull/manglende gjødslingsplan i tilfeller der de har konkludert med at gjødslingsplanen er mangelfull og avkortet pga. regelverksbrudd. Dette gjelder både produksjonstilskuddet og regionale miljøtilskudd.

Kommunen har ikke forholdt seg til retningslinjene fra Landbruksdirektoratet i vurderingene av om gjødslingsplaner er manglende/underkjent eller mangelfull.

5.4. Avkorting

5.4.1. Avkorting ved feilopplysninger

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen opplyste at de vurderer å avkorte ved feilopplysninger, slik det framgår av rutinebeskrivelsen.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Det framgår av rutinebeskrivelsen fra 2021 at det skal begrunnes hvorfor det avkortes og hvorfor det ikke avkortes.

I 2019 var det 17 foretak som ifølge avvikrapporten i eStil-PT hadde søkt om mer enn det kommunen har godkjent, dvs. har gitt feilopplysninger i søknaden. I 2020 var det 3 foretak som hadde gitt feilopplysninger i søknaden.

Det ble avkortet for feilopplysninger i 5 saker i 2019 og ingen saker i 2020.

Det er et vilkår for å avkorte for feilopplysninger at det er gitt en feilopplysning som har, eller ville dannet, grunnlag for ei urettmessig utbetaling av tilskudd, og foretaket må ha handlet uaktsomt eller forsettlig da det ga feilopplysninger.

I hvilken grad søker kan bebreides for feilopplysningene er av betydning for avkortingas størrelse. Kommunen har ikke synliggjort at de har vurdert søkers aktsomhet der det er avkortet for feilopplysninger.

Kommunen har avkortet iht. normen som er angitt i rundskriv fra Landbruksdirektoratet (merutbetalinga), men burde likevel ha begrunnet avkortingsbeløpet nærmere/mer utfyllende ved å henvise til rundskrivet med hensyn til aktsomhetsvurdering.

Ifølge avvikrapporten for 2019 er det bare opplyst om årsaken til avviket i de 12 sakene der det ikke er avkortet for feilopplysninger. Det ikke synlig begrunnet hvorfor det ikke er avkortet. Hvis det ikke avkortes skal dette også framgå av vedtaket, jf. kravet til god forvaltningsskikk.

I 2020 har kommunen begrunnet hvorfor de ikke har avkortet for feilopplysninger. I to saker har kommunen vist til at regelverket for kjøp av avløsertjenester fra andre foretak enn avløserlag er

uklart. I et annet tilfelle mener kommunen det ikke skal avkortes fordi en ny søker trodde det var nok å endre opplysninger om storfe i Husdyrregisteret og ikke i søknaden. Siden saksbehandler måtte gi veiledning fra hjemmekontoret, fikk søker ikke den veiledning/service han/hun normalt ville ha fått.

Statsforvalteren vil bemerke at det er søkers ansvar å sette seg inn i regelverket og fylle ut søknaden riktig. Dette gjelder også nye søkere slik som i eksemplet ovafor. Det må derfor anses som at søkerne har opptrådt uaktsomt hvis han/hun har misforstått hvordan søknaden skal fylles ut. Hvis søker minst har vært uaktsom, skal det som hovedregel avkortes for feilopplysninger. Det er kun ved åpenbare feilføringer at avkorting ikke skal vurderes.

Hvorfor peker vi på dette:

- Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 12.
- Kap. 12.1 i rundskriv 2020-28 om avkorting for feilopplysninger i PT:
«det klare utgangspunktet at det skal avkortes dersom søker minst har vært uaktsom ved inngivelse av feilopplysninger,...».
Hovedregelen er at det skal avkortes et beløp tilsvarende merutbetalinga.
- Kap. 11.2 i rundskriv 2020-28 om avkorting for feilopplysninger om gjødslingsplan
- Kap. 6.2.1 i rundskriv 2020-29 om åpenbare feil
- Vurderingene av avkorting ved brudd på regelverk og feilopplysninger skal dokumenteres. Det bør også begrunnes hvorfor det ikke blir avkorta, jf. krav til god forvaltningsskikk.

Avvik

Kommunen har ikke synliggjort at de har vurdert søkers aktsomhet der det er avkortet for feilopplysninger.

Merknad

Kommunen har ikke vist til retningslinjene for avkorting i rundskriv for å begrunne avkortingsbeløpet nærmere.

5.4.2. Avkorting ved evt. brudd på annet regelverk for jordbruksvirksomhet

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen har ikke hatt saker om brudd på dyrevelferd eller anna regelverk for jordbruksvirksomhet i kontrollperioden, med unntak av saker om manglende/mangelfull gjødslingsplan.

5.5. Driftsfellesskap – kontroll og oppfølging

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen er kjent med rapporten om mulige driftsfellesskap i eStil-PT. Det har ikke vært noen kontroller mht. driftsfellesskap i kontrollperioden (2019-2021), men det har vært gjennomført kontroller av driftsfellesskap for noen år siden.

Statsforvalteren sine observasjoner og vurderinger

Det går fram av kontrollplanen for 2021 at kommunen mener driftsfellesskap er en risikoindikator.

Det går fram av rapporten om driftsfellesskap for 2019 at to foretak med husdyr, der innehaverne er far og datter, kan være i driftsfellesskap. Kommunen har ikke kommentert i søknadene at driftsfellesskap er vurdert, men har veiledet søkerne. Den ene søkeren driver ikke lenger.

Hvorfor peker vi på dette:

- Forskrift om produksjonstilskudd § 7
- Kap. 5 i rundskriv 2020-29 om risikobasert kontroll og kontrollplan
- Kap. 7 i rundskriv 2020-28
- Kap. 9.6 i rundskriv 2020-29

Avvik

Ingen

Merknad

Ingen

6. Regionale miljøtilskudd, RMP, funn og vurderinger

6.1. Rutiner for saksbehandling og formelle rutinebeskrivelser

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen har utarbeidet rutinebeskrivelse for RMP og oversendt denne.

Papirsøknader blir journalført i kommunens arkivsystem.

Kommunen opplyste at de sørger for likebehandling av søkerne gjennom informasjon på nettsida og e-post til alle søkere.

Mange søkere tar kontakt før søknadsfristen og får hjelp til å fylle ut søknaden riktig. Kommunen tar ut søknader som blir sjekket for eventuelle feilopplysninger før endringsfristen, slik at søker kan rette dette før fristen.

Kommune opplyste om at de har få eller ingen papirsøknader.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Statsforvalteren fikk på spørsmål om håndtering av papirsøknader svar på at disse også registreres i kommunens arkivsystem. Dette går ikke tydelig fram av rutinebeskrivelsen.

Jamfør saksbehandlerrundskriv skal endringer av omsøkte verdier etter saksbehandling begrunnes. Begrunnelsene vil komme frem i vedtaksbrevet. Det kan også legges inn kommentarer som ikke vises i vedtaksbrevet.

Hvorfor peker vi på dette:

Papirkart skal arkiveres i kommunens arkiv, og legges ved søknaden. Begrunnelser og kommentarer dokumenterer og gir etterrettelighet.

Avvik

Ingen

Merknad

Ingen.

6.2. Hensyn til riktig utbetaling av tilskudd

Se punkt 6.5.

6.3. Risikobasert kontroll

6.3.1. Utplukk til risikobasert kontroll

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kontrollplan er utarbeidet for 2021 og er oversendt Statsforvalteren i forkant av kontrollen.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Kontrollplanen ser ut til å ivareta de kravene som stilles til dokumentasjon rund risikovurdering og utplukk av enkeltforetak

Hvorfor peker vi på dette

Kommunene skal dokumentere de vurderinger og prioriteringer som ligger til grunn for utvalget av søknader til kontroll. Jf. Rundskriv 2021/12 kap. 5.

Avvik

Ingen

Merknad

Ingen

6.4. Avkorting

Se 5.4.

6.5. Utbetalt urettmessig tilskudd

Det virker som at kommunen har gode rutiner for behandling av søknader om tiltak det erfaringsmessig er mye feil med. Dette gjelder § 6, Beiting av verdifulle jordbrukslandskap innmark, § 8 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer og § 13 Skjøtsel av kulturhistoriske områder. De gode rutineene har ikke forhindre at ett foretak har fått utbetalt tilskudd til 12 dekar som ikke er klassifisert som biologisk verdifullt og ett foretak har fått tilskudd til en setervoll på 22 dekar.

Kommunen hadde ikke kjennskap til at den tidligere bestemmelsen om at flomutsatt areal i erosjonsklasse 1 kunne plasseres i erosjonsklasse 2 ikke gjelder lenger. Det er følgelig gjort en systematisk feil her.

Hvorfor peker vi på dette:

- RMP-forskrifta §§ 8,13 og 14

Avvik

Kommunens rutiner har ikke forhindre at det i enkelttilfeller har blitt utbetalt urettmessig RMP-tilskudd.

Merknad

Ingen.

7. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, SA

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Rutinebeskrivelse for tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. er mottatt i forkant av kontrollmøtet. I perioden fra og med januar 2019 til og med mars 2021 har kommunen behandlet 44 søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, og det er utbetalt drøye 1,2 millioner kr. Det er ikke gjort avkorting i noen saker.

Når kommunen oppdager feil i søknaden, er praksisen å ta kontakt med søker for å undersøke. Om det skulle oppdages feil eller regelverksbrudd etter at vedtak er gjort, vil kommunen kreve tilbake tilskudd, men det sitter langt inne å avkorte på «sjukdomsavløsning» da det er en refusjonsordning der søker har hatt utgifter. Kommunen er ellers kjent med rutineene ved avkorting og med å sende forhåndsvarsel.

De fleste søkere får hjelp via avløserlaget med å fylle ut elektronisk søknad. En del søker på papir. Ifølge rapporten fra Agros er det kommet inn 3 søknader på papir. Kommunen har inntrykk av at søknader som kommer via avløserlaget er riktigere utfylt enn fra de som ikke har fått hjelp til utfylling av avløserlaget. Hvis kommunen skanner inn dokumenter for søker via PC/skriver, blir disse filene slettet når alt er lagt inn i Agros og i arkivsystemet til kommunen. Kommunen dokumenterer sine egne vurderinger underveis ved å kommentere. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er på syv dager.

Når det gjelder vedlikehold av rolletilgang i tilskuddssystemene, har kommunen rutine for å gi beskjed til Statsforvalteren når noen begynner eller slutter i jobben.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Med bakgrunn i svarene under intervjuet, har vi inntrykk av at kommunen generelt kjenner til hvordan de skal gå fram i saker der avkorting blir vurdert, jf. fvl. § 16 forhåndsvarsel. Kommunen sier likevel at praksisen er å rette opp feil i søknaden og at det sitter langt inne å avkorte i denne ordningen i og med at det er snakk om refusjon av faktiske utgifter.

Statsforvalteren vil presisere at tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel er en tilskuddsordning, og ikke en refusjonsordning. Det er flere faktorer som spiller inn på tilskuddets størrelse, ikke bare utgifter til avløsning, men også inntekter utenom bruket som skal trekkes fra og størrelse på produksjonen.

I forkant av kontrollmøtet har vi sett igjennom noen av de 44 sakene som er behandlet. Generelt har vi observert at det er lagt inn dokumenter i sakene i Agros samt noen kommentarer som

Rapport Folldal

viser hva slags vurderinger kommunen har gjort i saksbehandlingen sin. I saker der det er gitt dispensasjon, bør kommunen skanne inn vedtaksbrevet fra Statsforvalteren i Agros og kommentere. Kommunen kommenterer en god del egne vurderinger og legger disse inn i Agros, og vi ser gjerne at det blir lagt inn enda flere kommentarer.

Kommunen har kort saksbehandlingstid. I tilfeller der søker leverer søknaden rett etter avløsningsperioden og kommunen behandler søknaden innen den 10. i påfølgende måned, kan det skje at ikke alle av jordbrukerens inntekter vises.

Hvorfor peker vi på dette

Ved regelverksbrudd eller feil opplysninger skal kommunen alltid vurdere avkorting jf. forskriftens §§ 11 og 12.

Avvik

Ingen avvik

Merknad

Kommunen praktiserer å etterspørre dokumentasjon og rette feil der det er mistanke om f.eks. utelatte inntektsopplysninger. Kommunen har ikke synliggjort vurdering av avkorting.